

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA
TUZLANSKOG KANTONA
TUZLA**

**Izveštaj o izvršenju programa lijekova
za period januar-septembar 2022. godine**

Tuzla, oktobar 2022. godine

Sadržaj

Uvod.....	2
1. Ugovorni odnosi	3
2. Operativni program lijekova.....	3
3.1. Lijekovi sa liste lijekova	4
3.1.1. Potrošnja lijekova po ATC klasifikaciji	9
3.1.2. Potrošnja lijekova prema broju recepata	10
3. Farmaceutske usluge	14
4. Poduzete mjere	15
5. Zaključci	17
6. Zakonski propisi	18

Uvod

U skladu sa članom 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju¹, osigurano lice ima pravo na korištenje lijekova čije je stavljanje u promet odobrila Vlada Federacije BiH, a nalaze se na listi lijekova koji se osiguranicima mogu propisivati na teret sredstava kantonalnog zavoda zdravstvenog osiguranja.

Vlada Federacije BiH je na prijedlog Federalnog ministra zdravstva, donijela Odluku o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH (u daljem tekstu: Federalna lista lijekova). Prema odredbama Federalne Liste lijekova (koje su sadržane u svim izmjenama i dopunama) navodi se da su Kantoni obavezni usaglasiti pozitivne liste lijekova sa Federalnom listom lijekova.

Na sjednici održanoj dana 11.06.2019.godine Vlada Tuzlanskog kantona je na prijedlog Ministarstva zdravstva TK donijela Odluku o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona² koja je stupila na snagu danom donošenja.

Dana 03.12.2019.godine, Vlada Tuzlanskog kantona na prijedlog Ministrice zdravstva TK, donijela je Odluku o pozitivnoj listi lijekova TK³, a koja se primjenjivala od 01.01.2020.godine, na kojoj je ukupno 1.168 zaštićenih naziva lijekova.

- A listi lijekova utvrđene cijene lijekova za 1.130 zaštićenih oblika lijeka sa 100% učešćem Zavoda.
- B listi lijekova utvrđene cijene lijekova za 28 zaštićenih oblika lijeka sa 25% učešćem Zavoda, 5 zaštićenih oblika lijeka sa 50% učešćem Zavoda i 5 zaštićenih oblika lijeka sa 100% učešćem Zavoda.

Na sjednici održanoj 10.05.2022. godine Vlada Tuzlanskog kantona je na prijedlog Ministarstva zdravstva TK donijela Odluku o Pozitivnoj listi lijekova⁴ Tuzlanskog kantona koja je u primjeni od 24.05.2022.godine od čega su na:

- A listi lijekova utvrđene cijene lijekova za 1.172 zaštićena oblika lijeka sa 100% učešćem Zavoda.
- B listi lijekova utvrđene cijene lijekova za 21 zaštićenih oblika lijeka sa 25% učešćem Zavoda, 9 zaštićenih oblika lijeka sa 50% učešćem Zavoda i 16 zaštićenih oblika lijeka sa 100% učešćem Zavoda.

U skladu Zahtjevom za hitno postupanje Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona broj: 13/1-33-142-08/22 od 13.06.2022. godine, od 14.06.2022. godine tražena je primjena sniženih cijena za preko 320 lijekova sa liste lijekova.

Vlada Tuzlanskog kantona je na sjednici održanoj dana 28.09.2022.godine donijela Odluku o Pozitivnoj listi lijekova Tuzlanskog kantona, sa primjenom od 10.10.2022.godine, a kojom prestaje da važi prethodno donesena Odluka o Pozitivnoj listi lijekova.

Pozitivna lista lijekova pored podataka iz Liste lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona, sadrži i podatke o lijekovima: zaštićeno ime lijeka, naziv proizvođača lijeka, oblik, jačinu, pakovanje, cijenu pakovanja lijeka sa PDV-om, režim propisivanja lijeka, kao i napomene uz **indikacije za propisivanje pojedinih grupa lijekova na teret sredstava Zavoda**.

Za propisivanje i izdavanje ovih lijekova, primjenjuju se odredbe Pravilnika o uslovima za propisivanje i izdavanje lijekova u prometu na malo⁵.

¹ Službene novine F BiH" broj: 30/97, 7/02, 70/08, 48/11, 36/18 i 61/22

² Službene novine TK broj: 6/19

³ "Službene novine TK" broj: 14/19, 1/20, 3/20, 11/20, 12/20,13/20, 2/21, 10/21, 13/21 i 18/21

⁴ "Službene novine TK" broj: 11/22

⁵ "Službene novine F BiH" broj: 42/11, 64/11 i 82/11

1. Ugovorni odnosi

Snabdijevanje stanovništva lijekovima organizovano je kroz apotekarsku djelatnost koja je dio zdravstvene djelatnosti, a koja se prema Zakonu o apotekarskoj djelatnosti može organizovati kao:

- apoteka zdravstvena ustanova u svim oblicima svojine i njenim ograncima i depoima,
- bolnička apoteka i
- apoteka u privatnoj praksi.

Na osnovu Odluke o utvrđivanju osnova, kriterija i mjerila za zaključivanje ugovora o pružanju zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja za osigurana lica za 2022. godinu⁶, člana 12. Statuta Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona⁷, Saglasnosti Ministarstva zdravstva TK⁸, a u skladu sa Zakonom o Javnim nabavkama BiH⁹, Zavod je objavio Javni poziv za dostavu ponuda za ugovaranje farmaceutskih usluga za 2022. godinu. Javni poziv za dostavu ponuda je otvoren do 30.11.2022. godine.

Ugovori su potpisani sa onim apotekama koje su ispunjavale uslove, te koje su dostavile traženu dokumentaciju u skladu sa navedenim Javnim pozivom od čega su:

- 4 javne zdravstvene ustanove,
- 18 privatnih zdravstvenih ustanova i
- 32 privatne apoteke.

Sve ugovorne apoteke su registrovane za obavljanje predmetne djelatnosti u skladu sa Rješenjem Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona o ispunjavanju propisanih uvjeta u pogledu prostora, kadra i medicinsko – tehničke opreme i izvoda iz sudskog registra odnosno Rješenja o obavljanju privatne prakse.

U skladu sa ugovorima, a na osnovu ispostavljenih računa od strane ugovornih apoteka, Zavod je vršio plaćanje obaveza za izdate lijekove ugovornim apotekama na osnovu recepata propisanih od strane ovlaštenih ljekara.

2. Operativni program lijekova

U skladu sa Finansijskim planom Zavoda zdravstvenog osiguranja TK za 2022.godinu¹⁰ planirana sredstva za program lijekova u periodu januar-septembar 2022. godine (u daljem tekstu: planirano) iznose **34.512.375 KM** od čega za lijekove sa Liste lijekova **32.051.250 KM**, a za program ostalih lijekova **2.461.125 KM**.

Ukupni rashodi za **program lijekova** u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **33.389.700 KM**, što je za **1.122.675 KM** ili **za 3,25% manje** u odnosu na planirane, a za **3,42% više** u odnosu na isti period 2021. godine, što ilustruju sljedeći podaci:

⁶ "Službene novine TK" broj: 1/22

⁷ „Službene novine TK“ broj: 4/16

⁸ Saglasnost broj: 13/1-33-030109/21 od 08.12.2021.godine

⁹ "Službeni glasnik BiH" broj: 39/14

¹⁰ „Službene novine TK“ broj: 23/21, 1/22 i 16/22

Tabela 1. Rashodi za lijekove

Iznosi u KM

Redni broj			Ekonomski kod			O P I S			2021			2022			Indeks		Struktura %													
Redni broj			Ekonomski kod			O P I S			januar-septembar			Indeks		Struktura %																
Redni broj			Ekonomski kod			O P I S			Ostvareno			Plan			Ostvareno			5/3		5/4		3			4			5		
0			1			2			3			4			5			6		7		8			9			10		
1.			613 421 6			Lijekovi sa Liste lijekova			30.562.352			32.051.250			31.363.662			102,62		97,85		94,66			92,87			93,93		
2.			613 421 9			Ostali lijekovi			1.724.625			2.461.125			2.026.038			117,48		82,32		5,34			7,13			6,07		
UKUPNO									32.286.978			34.512.375			33.389.700			103,42		96,75		100			100			100		

3.1. Lijekovi sa liste lijekova

Rashodi za lijekove **sa Liste lijekova** u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **31.363.662 KM**, što je za **687.588 KM** ili **2,15% manje** u odnosu na planirane, a za **801.310 KM** ili **2,62% više** u odnosu na isti period 2021. godine i čine **93,93%** ukupnih rashoda za lijekove.

Rashodi za **lijekove sa Liste lijekova koji se 100% finansiraju** na teret sredstava Zavoda u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **31.034.936 KM** i čine **98,95%** rashoda za lijekove sa Liste lijekova.

Rashodi za **lijekove sa Liste lijekova sa učešćem osiguranih lica** u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **328.726 KM** i čine **1,05%** rashoda za lijekove sa Liste lijekova.

Osnovni indikatori potrošnje lijekova sa Liste lijekova dati su u sljedećem pregledu:

Tabela 2. Prosječna potrošnja za lijekove sa Liste lijekova

		2021	2022	Indeks
		Ostvareno januar-septembar		2/1
		1	2	3
Rashodi za lijekove sa Liste lijekova u KM		30.562.352	31.363.662	102,62
Broj realizovanih recepata za lijekove sa Liste lijekova		2.001.914	2.083.842	104,09
Prosječni rashodi za Lijekove sa Liste lijekova u KM	po osiguranom licu	77,82	81,93	105,28
	po stanovniku	70,35	72,61	103,21
Prosječni rashodi po realizovanom receptu		15,27	15,05	98,59
Broj realizovanih recepata	po osiguranom licu	5,10	5,44	106,78
	po stanovniku	4,61	4,82	104,69

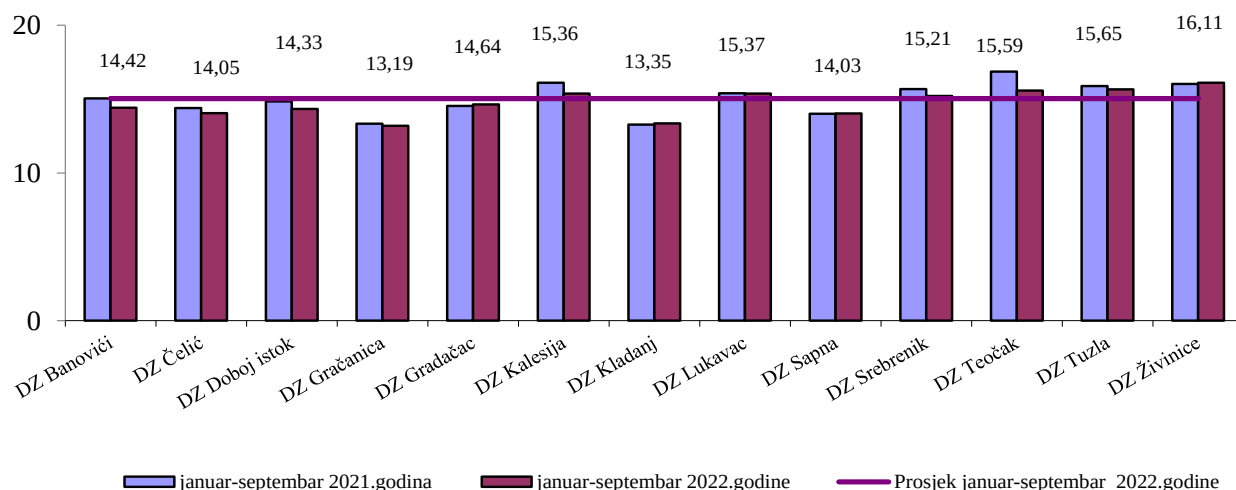
Prosječna potrošnja lijekova sa Liste lijekova po osiguranom licu u periodu januar-septembar 2022. godine iznosila je **81,93 KM** što je za **4,09% više** u odnosu na isti period 2021. godine.

Prosječna potrošnja lijekova sa Liste lijekova po stanovniku u periodu januar-septembar 2022. godine iznosila je **72,61 KM** što je za **3,21% više** u odnosu na isti period 2021. godine.

Prosječna potrošnja lijekova sa Liste lijekova po realizovanom receptu u periodu januar-septembar 2022. godine iznosila je **15,05 KM** što je za **1,41% manje** u odnosu na isti period 2021. godine.

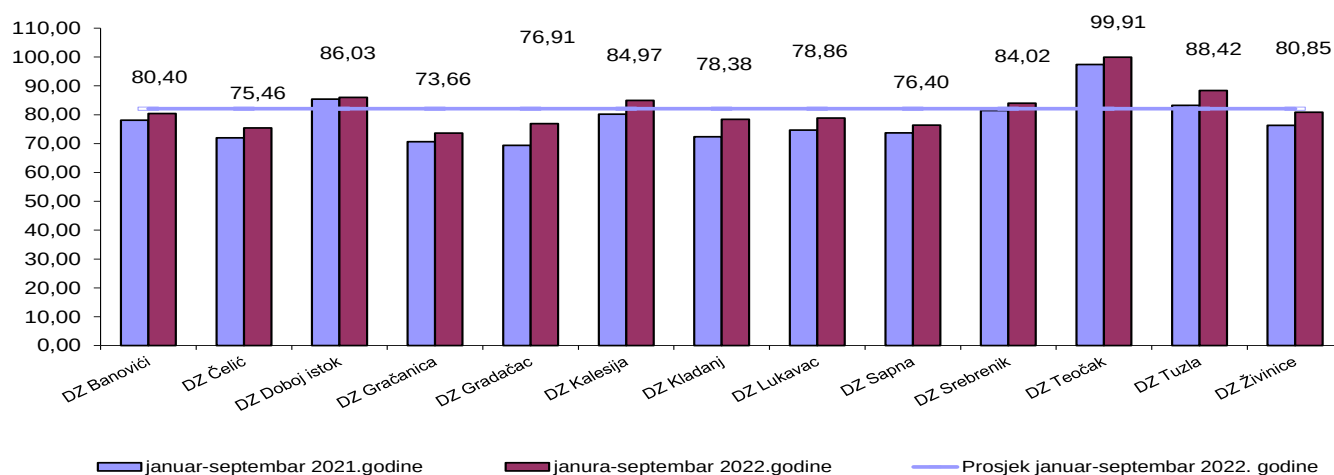
Prosječna potrošnja lijekova sa Liste lijekova po realizovanom receptu JZU Domu zdravlja u kojem je izdat recept kretala se od **13,19 KM** u JZU Dom zdravlja Gračanica do **16,11 KM** u JZU Dom zdravlja Živinice. Prosječna potrošnja lijekova sa Liste lijekova po realizovanom receptu u Ordinaciji porodične medicine "Dr. Djedović" iznosila je 14,89 KM, u Privatnoj ordinaciji opšte medicine "SALUS" iznosila je 17,43 KM, u Ordinaciji porodične medicine "Dr. Jahić" iznosila je 15,22 KM, u Ordinaciji porodične medicine „Primaria“ iznosila je 17,82 KM, te u Ordinaciji porodične medicine "Dr. Azabagić" iznosila je 17,40 KM.

Grafikon 1. Prosječna potrošnja lijekova sa Liste lijekova po realizovanom receptu JZU DZ

Prosječna realizacija Programa lijekova sa Liste lijekova po osiguranom licu prema zdravstvenoj ustanovi (JZU Domovi zdravlja) u kojoj je izdat recept, prikazana je sljedećim grafikonom:

Grafikon 2. Prosječna potrošnja lijekova sa Liste lijekova po osiguranom licu prema JZU DZ u kojoj je izdat recept

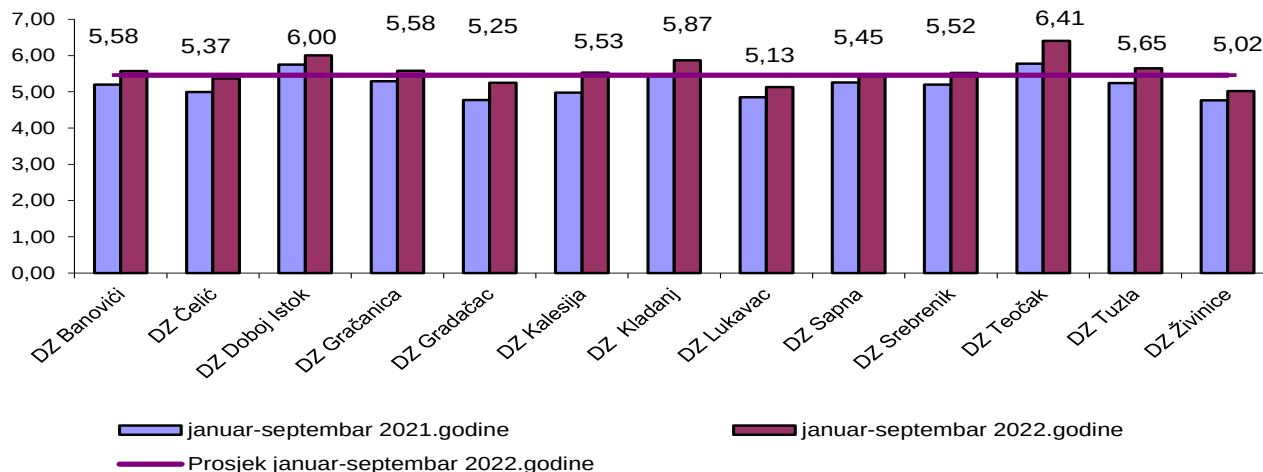

*Zdravstvenu zaštitu ostvaruju štićenici u prihvatnom centru „DUJE“, što je uticalo na povećanu prosječnu potrošnju lijekova sa Liste lijekova.

Prosječna realizacija lijekova sa Liste lijekova po osiguranom licu registrovanom u Ordinaciji porodične medicine "Dr. Djedović" iznosila je 71,70 KM, u Privatnoj ordinaciji opšte medicine "SALUS" iznosila je 82,51 KM, u Ordinaciji porodične medicine "Dr. Jahić" iznosila je 72,24 KM, u Ordinaciji porodične medicine „Primaria“ iznosila je 42,74 KM, te u Ordinaciji porodične medicine "Dr. Azabagić" iznosila je 15,96 KM.

Podaci o prosječnom broju realizovanih recepata po osiguranom licu u periodu januar-septembar 2022. godine propisanih od strane ovlaštenih doktora u JZU Domovi zdravlja na području Tuzlanskog kantona za lijekove sa Liste lijekova, te odstupanje od prosjeka, prikazani su na sljedećem grafikonu:

Grafikon 3. Prosječni broj realizovanih recepata po osiguranom licu po JZU DZ

Prosječan broj realizovanih recepata po osiguranom licu registrovanom u Ordinaciji porodične medicine "Dr. Djedović" iznosio je 4,82 recepta, u Privatnoj ordinaciji opšte medicine "SALUS" iznosio je 4,73 recepta, u Ordinaciji porodične medicine "Dr. Jahić" iznosio je 4,75 recepta, a u Ordinaciji porodične medicine „Primaria“ iznosio je 2,40 recepata, te u Ordinaciji porodične medicine "Dr. Azabagić" iznosio je 0,92 recepta.

Prema zaključcima dokumenta Praćenje i analiza propisivačke prakse za lijekove koji se izdaju na recept za period januar-juni 2022. godine koji je izradio Zavod za javno zdravstvo TK¹¹ navedeno je kako su među najpropisivanijim skupinama lijekova na području TK prema ATC klasifikaciji lijekovi koji djeluju na kardiovaskularni sistem, lijekovi koji djeluju na digestivni trakt i metabolizam, lijekovi koji djeluju na nervni sistem, lijekovi koji djeluju na liječenje respiratornog sistema i lijekovi za liječenje sistemskih infekcija.

U skladu sa datim ovlaštenjima Zavoda za propisivanje lijekova na recept izdatim na osnovu prijedloga ustanova, pored ovlaštenih ljekara u JZU Domovima zdravlja, u periodu januar-septembar 2022. godine lijekovi su propisivani i u službama hitne medicinske pomoći, kao i od strane šest ovlaštenih ljekara privatne prakse, a koji imaju zaključene Ugovore sa Zavodom (Privatna ordinacija porodične medicine „SALUS“, Ordinacija porodične medicine „dr. Djedović“, Ordinacija porodične medicine „dr. Jahić“, Ordinacija porodične medicine „Primaria“, Ordinacija porodične medicine „Azabagić“ i Ordinacija porodične medicine „Kočić“), te ljekari u Centru za palijativnu njegu JZU UKC Tuzla, Klinici za onkologiju i radioterapiju JZU UKC Tuzla, kao i ljekari na Klinici za psihijatriju UKC-a Tuzla.

Uz praćenje potrošnje lijekova u periodu januar-septembar 2022. godine, vršen je obračun rizika potrošnje lijekova sa Liste lijekova koji je dostavljan ugovornim JZU/JZNU, Ministarstvu zdravstva TK kao i Zavodu za javno zdravstvo TK, a u skladu sa godišnjim iznosom sredstava po osiguranom licu definisanim u Odluci o godišnjem iznosu sredstava za Lijekove sa liste lijekova za 2022. godinu¹². Istu je donio Upravni odbor Zavoda u skladu sa tačkom XXVI, Aneks 2. Jedinствене metodologije kojom se bliže utvrđuju kriteriji i mjerila za zaključivanje ugovora između nadležnog zavoda zdravstvenog osiguranja i zdravstvene ustanove, sa pratećim modelima ugovaranja.

¹¹ Akt broj: 05-187-4/22 od 06.10.2022. godine

¹² Odluka broj: 05-04-3-1-20-7/21-DK/JH od 01.12.2021.godine

Zavod je u izvještajnom periodu za obračune rizika u skladu sa odredbama zaključenih ugovora o pružanju zaštite iz porodične medicine i ugovora o pružanju zdravstvene zaštite iz ostalih djelatnosti primarnog nivoa zdravstvene zaštite izvršio umanjeње od ukupno **67.576,06 KM** i to:

- JZU Dom zdravlja Banovići	8.008,28 KM
- JZU Dom zdravlja Doboj Istok.....	3.011,22 KM
- JZU Dom zdravlja Kalesija.....	12.322,41 KM
- JZU Dom zdravlja Srebrenik.....	13.645,02 KM
- JZU Dom zdravlja Teočak.....	4.947,33 KM
- JZNU Dom zdravlja Tuzla.....	10.630,16 KM
- JZU Dom zdravlja Živinice.....	14.703,08 KM
- Privatna ordinacija porodične medicine „Salus“	287,45 KM
- Ordinacija porodične medicine „dr. Jahić“	21,10 KM

U izvještajnom periodu Zavod je provodio i kontrole faktura za lijekove i ispravnosti recepata pri čemu je utvrđeno neopravdano propisivanje lijekova sa Liste lijekova, te je u skladu s tim izvršeno umanjeње od ukupno **100.811,31 KM** kako slijedi:

- JZU Dom zdravlja Banovići.....	2.394,65 KM
- JZU Dom zdravlja Čelić.....	2.457,85 KM
- JZU DZ Doboj Istok.....	3.705,65 KM
- JZU DZ Gračanica.....	4.894,20 KM
- JZU DZ Gradačac.....	5.604,35 KM
- JZU DZ Kalesija.....	13.577,00 KM
- JZU DZ Kladanj.....	1.563,35 KM
- JZU DZ Lukavac.....	7.039,15 KM
- JZU DZ Sapna.....	595,25 KM
- JZU DZ Srebrenik.....	11.461,10 KM
- JZU DZ Teočak.....	2.752,60 KM
- JZNU DZ Tuzla.....	22.688,91 KM
- JZU DZ Živinice.....	21.762,40 KM
- Ordinacija porodične medicine „dr. Djedović“	37,75 KM
- Privatna ordinacija porodične medicine „Salus“	102,00 KM
- Ordinacija porodične medicine „dr. Jahić“	175,10 KM

Na osnovu člana 32. Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometenika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova¹³ i člana 12. Statuta Zavoda¹⁴, donesena je Odluka o imenovanju Komisije za kontrolu i praćenje propisivanja lijekova na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona(u daljem tekstu: Komisija).

Navedenom Odlukom utvrđeno je da kontrola obuhvata:

- kontrolu i praćenje propisivanje lijekova po ovlaštenim liječnicima i ugovornim zdravstvenim ustanovama, kao i ugovornim privatnim praksama,
- praćenje i kontrolu izdavanja lijekova po ugovornim apotekama,
- praćenje i kontrolu potrošnje lijekova po osiguranim licima i
- kontrolu izvršavanja obaveza ugovornih apoteka, a sve u cilju poduzimanja odgovarajućih mjera i radnji radi otklanjanja uočenih nepravilnosti.

Komisija je u izvještajnom periodu vršila preventivne nadzore u JZU domovima zdravlja Banovići, Doboj Istok, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Srebrenik i Tuzla, kojom je bilo obuhvaćeno 76 ljekara.

Preventivni nadzori su obuhvatili:

- edukaciju ljekara pri promjeni doktrina za propisivanje lijekova sa Liste lijekova,
- edukacije novih ljekara za propisivanje lijekova sa Liste lijekova i
- nadzor nad radom timova ljekara kod kojih su utvrđene nepravilnosti nakon izvršenih kontrola.

¹³ "Službene novine FBiH" broj: 45/13 i 7/19

¹⁴ „Službene novine TK“ broj: 4/16

Komisija je u **29** posjeta ugovornim zdravstvenim ustanovama izvršila kontrolu propisivanja kod **55 ovlaštenih ljekara**, tačnije **7.152 zdravstvenih kartona** osiguranih lica.

U toku izvještajnog perioda izvršeno je umanjeње sredstava za **14** ugovornih zdravstvenih ustanova na ime neopravdanog propisivanja lijekova a po izvještajima Komisije, pri čemu je pregledano ukupno **56.819 recepata**, od čega je **2.033** pregledanih recepata odnosno **3,58%** neopravdano propisano u iznosu **45.792 KM** kako slijedi:

- JZU Dom zdravlja Banovići.....	1.172,30 KM
- JZU Dom zdravlja Čelić.....	1.904,90 KM
- JZU DZ Doboj Istok.....	3.269,70 KM
- JZU DZ Gračanica.....	1.334,40 KM
- JZU DZ Gradačac.....	4.425,75 KM
- JZU DZ Kalesija.....	6.633,70KM
- JZU DZ Kladanj.....	135,30 KM
- JZU DZ Lukavac.....	4.418,35 KM
- JZU DZ Sapna.....	581,80 KM
- JZU DZ Srebrenik.....	5.534,35 KM
- JZU DZ Teočak.....	1.653,75 KM
- JZNU DZ Tuzla.....	8.343,30 KM
- JZNU DZ Živinice.....	4.278,30 KM
- Privatna ordinacija porodične medicine „Salus“.....	2.106,30 KM

Kontrolom izdatih recepata, neposrednim uvidom u kartone osiguranih lica uočene su brojne nepravilnosti koje su u suprotnosti sa važećim propisima o propisivanju lijekova sa Pozitivne liste lijekova Tuzlanskog kantona, a odnose se na:

- nepravilno i nečitko vođenje medicinske dokumentacije (nema evidencije o posjeti izabranom ljekaru niti nalaza sa preporučenom terapijom, recepti se propisuju bez označenog dana propisivanja, broja izdatih pakovanja, trajanja terapije...);
- ordiniranu terapiju koja nije evidentirana u zdravstvenom kartonu pacijenata, iako je ista realizovana što se vidi iz Baze podataka realizovanih recepata ZZO TK;
- propisivanje lijekova u količini većoj od maksimalne doze;
- propisivanje lijekova osiguranicima za vremenski period duži od mjesec dana na pojedinačnom receptu;
- propisivanje lijekova kao lijekova prvog izbora iako po doktrinarnim pristupima Pozitivne liste lijekova TK to ne mogu biti;
- propisivanje lijekova nepoštujući kriterije odnosno doktrinarne pristupe Pozitivne liste TK;
- propisivanje lijekova sa Pozitivne liste lijekova TK na neodgovarajuće dijagnoze;
- propisivanje terapije bez odgovarajuće medicinske dokumentacije, fizikalnog nalaza, te upisivanje kriterija Pozitivne liste lijekova TK za pojedine lijekove bez ijednog dokaza u zdravstvenom kartonu o istom;
- propisivanje antibiotika bez pregleda, bez antibiograma, na osnovu telefonskog poziva;
- propisivanje srednje jakih i jakih analgetika kao hronična terapija;
- propisivanje reumatološke i inhalatorne terapije bez redovnih kontrolnih nalaza denzitometrije i spirometrije.

S obzirom na navedeno Komisija je sačinila prijedlog mjera za poboljšanje propisivačke prakse i to:

- da svaka od ugovornih zdravstvenih ustanova formira interne komisije koje bi vršile kontrolu propisivanja lijekova i primjene doktrinarnih pristupa navedenih u važećoj Listi lijekova Tuzlanskog kantona, te davale preporuke za poboljšanje propisivačke prakse;
- da ovlašteni ljekari propisuju maksimalnu mjesečnu dozu na jedan recept, vodeći računa o broju tableta u jednom pakovanju kao i eventualnom višku tableta (broj tableta u pakovanju veći od mjesečno potrebne doze) prilikom narednog propisivanja lijeka. Također, da ovlašteni ljekari u skladu sa dobrom propisivačkom praksom, hroničnim pacijentima propisuju samo pakovanja sa većim brojem tableta, koja su ekonomski povoljnija;
- da se recept za lijekove sa Liste lijekova popunjava u skladu sa Uputstvom o načinu upisivanja podataka u obrazac recepta broj: 13/1-37-015982-1/14 od 07.07.2014. godine i Pravilnikom o

uslovima za propisivanje i izdavanje lijekova u prometu na malo („Službene novine FBiH“ broj: 42/11, 64/11 i 82/11), a naročito u dijelu „redni broj lijeka sa Liste lijekova“ i „naziv, oblik, jačina, pakovanje i količina lijeka i način upotrebe“ a kako bi se eliminisale greške koje mogu da se jave prilikom izdavanja lijeka u ugovornoj apoteci;

- da se i u narednom periodu nastavi i dalje kontrola propisivanja lijekova kod ovlaštenih ljekara kao i iniciranja od strane specijalista sekundarnog i tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite;
- da se medicinska dokumentacija vodi, u skladu sa Zakonom o evidencijama u oblasti zdravstva ("Službene novine Federacije BiH", broj 37/12), odnosno da se u zdravstveni karton evidentira klinički nalaz, decidna dijagnoza (bilo radna ili konačna), kao i odgovarajuća šifra bolesti po zadnjoj Međunarodnoj klasifikaciji bolesti, povreda i uzroka smrti –deseta revizija;
- da se propisuju lijekovi koji su farmakoekonomski opravdani (Racionalna upotreba lijekova podrazumijeva da pacijent primi odgovarajući lijek prema njegovim kliničkim potrebama, u dozi koja je usklađena sa njegovim individualnim potrebama, dovoljno dugo i da pacijent i društvo zato plate što je moguće nižu cijenu (WHO1985);
- da ovlašteni ljekari za indiciranje sekundarnog i tercijarnog nivoa postupaju po uputstvu Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona u vezi preporuke isključivo po generičkim nazivima lijeka;
- da se ugovorne apoteke upozore na obaveznost izdavanja lijeka koji je napisan na receptu odnosno da nije dozvoljeno da vrše zamjenu lijeka u okviru iste generičke grupe.

Zavod kontinuirano prati i analizira potrošnju lijeka Suboxone LVA koji se koristi za liječenje bolesti ovisnosti. Doktrinarnim pristupom za navedeni lijek je predviđeno da liječenje traje 36 mjeseci, od toga 24 mjeseca na 8 mg, 6 mjeseci na 6 mg i 6 mjeseci na 4 mg. Produženje liječenja može trajati još godinu dana na 2 mg odlukom Konzilija Klinike za psihijatriju.

3.1.1. Potrošnja lijekova po ATC klasifikaciji

U strukturi potrošnje lijekova sa Liste lijekova **po ATC klasifikaciji** u periodu januar-septembar 2022.godine antihiperglikemici (lijekovi za liječenje dijabetesa) - (A10) učestvovali su sa 27,64%, lijekovi koji djeluju na renin-angiotenzin sistem (C09) učestvovali su sa 20,07% i lijekovi za liječenje opstruktivnih plućnih bolesti (R03) sa 9,94% i skupa čine **57,65%** ukupne potrošnje lijekova sa Liste lijekova.

Lijekovi za liječenje dijabetesa (A10) u periodu januar-septembar 2022. godine realizovani su u iznosu od **8.670.029 KM** što je za **523.127 KM ili 6,42% više** u odnosu na isti period 2021.godine. Ova grupa lijekova realizovana je sa **302.504** recepta što je za **12.315** recepata odnosno **4,24% više** u odnosu na isti period 2021.godine.

Lijekovi koji djeluju na renin-angiotenzin sistem (C09) u periodu januar-septembar 2022. godine realizovani su u iznosu od **6.295.310 KM** što je za **36.605 KM ili 0,58% više** u odnosu na isti period 2021.godine.

Ova grupa lijekova realizovana je sa **487.189** recepata što je za **4.102** recepta odnosno **0,85% više** u odnosu na isti period 2021.godine.

Lijekovi za liječenje opstruktivnih plućnih bolesti (R03) u periodu januar-septembar 2022. godine realizovani su u iznosu od **3.117.321 KM** što je za **72.617 KM ili 2,28% manje** u odnosu na isti period 2021. godine.

Ova grupa lijekova realizovana je sa **100.351** recept što je za **800** recepata odnosno **0,79% manje** u odnosu na isti period 2021. godine.

3.1.2. Potrošnja lijekova prema broju recepata

U strukturi realizovanih recepata za lijekova sa Liste lijekova za period januar-septembar 2022. godini, po ATC klasifikaciji za sedam najpropisivanijih grupa lijekova realizovano je 1.526.731 recept ili 73,27%:

- LIJEKOVI KOJI DJELUJU NA RENIN-ANGIOTENZIN SISTEM (C09) – 487.189 recepata što je za 4.102 recepta odnosno 0,85% više u odnosu na isti period 2021.godine i čine 23,38% ukupno realizovanih recepata za Lijekove sa liste lijekova,
- ANTIHIPERGLIKEMICI (LIJEKOVI ZA LIJEČENJE DIJABETESA) (A10) – 302.504 recepta što je za 12.315 recepata ili 4,24% više u odnosu na isti period 2021.godine i čine 14,52% ukupno realizovanih recepata za Lijekove sa liste lijekova,
- BLOKATORI BETA-ADRENERGIČKIH RECEPTORA (C07) – 219.990 recepata što je za 11.989 recepata ili 5,76% više u odnosu na isti period 2021.godine i čine 10,56% ukupno realizovanih recepata za Lijekove sa liste lijekova,
- BLOKATORI KALCIJUMSKIH KANALA (C08) – 174.461 recept što je za 8.602 recepta ili 5,19% više u odnosu na isti period 2021.godine i čine 8,37% ukupno realizovanih recepata za lijekove sa Liste lijekova,
- PSIHOANALEPTICI (N06) – 153.718 recepata što je za 6.406 recepata ili 4,35% više u odnosu na isti period 2021.godine i čine 7,38% od ukupno realizovanih recepata za Lijekove sa liste lijekova,
- LIJEKOVI ZA LIJEČENJE OPSTRUKTIVNIH PLUĆNIH BOLESTI (R03) – 100.351 recept što je za 800 recepata odnosno 2,28% manje u odnosu na isti period 2021.godine i čine 4,82% ukupno realizovanih recepata za Lijekove sa liste lijekova.
- PSIHOLEPTICI (N05) – 88.518 recepata što je za 881 recept ili 1,01% više u odnosu na isti period 2021.godine i čine 4,25% od ukupno realizovanih recepata za Lijekove sa liste lijekova.

3.2. Ostali lijekovi

Program Ostalih lijekova obuhvata:

- Lijekove koji se apliciraju okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove,
- Program lijekova za pedijatrijsku populaciju koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove,
- Ampulirane lijekove,
- Vakcine,
- Specijalnu hranu i
- Prioritetni program lijekova koji se koristi u terapiji boli.

Rashodi za Ostale lijekove u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **2.026.038 KM** što je za **435.087 KM** ili **17,68% manje** u odnosu na planirane, a za **301.412 KM** ili **17,48% više** u odnosu na isti period 2021.godine i čine **6,07%** ukupnih rashoda za lijekove.

Tabela 3. Ostali lijekovi

Redni broj	Ekonomski kod	Lijekovi	2021	2022		Indeks		Struktura %		
			januar-septembar							
			Ostvareno	Plan	Ostvareno	5/3	5/4	3	4	5
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	613 42	Ostali lijekovi	1.724.625	2.461.125	2.026.038	117,48	82,32	100,00	100,00	100,00
1.1.	613 421 91	Lijekovi koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove	1.520.788	1.875.000	1.668.995	109,75	89,01	88,18	76,18	82,38
1.2.	613 421 98	Program lijekova za pedijatrijsku populaciju koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove	10.193	150.000	39.482	387,34	26,32	0,59	6,09	1,95
1.3.	613 421 92	Ampulirani lijekovi	73.375	108.000	88.524	120,65	81,97	4,25	4,39	4,37
1.4.	613 421 95	Vakcine		107.625			0,00	0,00	4,37	0,00
1.5.	613 421 94	Specijalna hrana	80.961	108.000	123.277	152,27	114,15	4,69	4,39	6,08
1.6.	613 421 96	Program lijekova koji se koristi u terapiji bola	39.309	112.500	105.759	269,05	94,01	2,28	4,57	5,22

Prosječna potrošnja za ostale lijekove koji se finansiraju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja po osiguranom licu u periodu januar-septembar 2022. godine iznosi 5,29 KM, što je za 20,51% više u odnosu na isti period 2021.godine, što ilustruju sljedeći podaci:

Tabela 4. Indikatori potrošnje za ostale lijekove

		2021	2022	Indeks
		januar-septembar		
		Ostvareno	Ostvareno	
Rashodi za ostale lijekove u KM		1.724.625	2.026.038	117,48
Prosječni rashodi za ostale lijeakove u KM	po osiguranom licu	4,39	5,29	120,51
	po stanovniku	3,97	4,69	118,15

Planirana sredstva za lijekove koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove u periodu januar-septembar 2022. godine iznose 1.875.000 KM.

Na prijedlog JZU Univerzitetsko kliničkog centra Tuzla, Ministarstvo zdravstva TK je odobrilo Program lijekova koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove¹⁵ i Operativne programe i doktrinarnu pristupe za svaki pojedinačni lijek¹⁶.

U skladu sa tačkom 2. Odluke¹⁶, Operativni programi i doktrinarni pristupi, u skladu sa zdravstvenim potrebama i brojem osiguranih lica, mogu se realizovati u većem obimu i vrijednosti od obima i vrijednosti planiranih u svakom od operativnih programa za navedene lijekove, s tim da ukupna vrijednost ne može biti veća od vrijednosti utvrđene tačkom II Odluke¹⁵.

Odlukom o izmjeni Odluke¹⁷, Programu lijekova koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove dodato je deset lijekova.

Odlukom o izmjeni Odluke¹⁸ Programu lijekova koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove dodat je jedan lijek.

¹⁵ Odluka broj: 13/1-33-1213/22 od 19.01.2022

¹⁶ 13/1-33-1213-1/22 od 24.01.2022. godine

¹⁷ broj: 13/1-33-1213-2/22 od 08.02.2022. godine

¹⁸ broj: 13/1-33-1213-3/22 od 19.07.2022. godine

Odlukom o izmjeni Odluke¹⁹ izvršena je izmjena doktrinarnog pristupa za jedan lijek, kao i dodavanje još jednog lijeka u Program lijekova koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove.

Lijekovi koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove na teret sredstava Zavoda su: interferon, radioaktivni jod, dinatrijum pamidronat, ibandronat/pamidronat, denosumab, eritropoetin/epoetin beta, oktreotid, mikofenolat mofetil, alteplaza, olanzapin, tocilizumab, ciklosporin, hormon rasta, adalimumab, etanercept, ranibizumab, aflibercept, piridostigmin bromide, d-penicilamin, sekukinumab; sildenafil, okrelizumab, enoksaparin-natrij, reviparin, riluzol, glukagon, dienogest, natrij polistiren sulfonat, natrij benzoat 10% sol za per os, anti Hbs imunoglobulin, tofacitinib, eltrombopag, favipiravir, anakinra, upadacitinib, brolocizumab, infliksimab, Botulinum toksin, Stiripentol, L- arginin solutio, L – arginin prah, Natrij benzoat solutio i.v., Natrij fenil butir, Triptorelin, Bortezomib inhibitor proteosoma, Talidomid, Zolendronska kiselina, Sirolimus i Tirotropin alfa.

U cilju praćenja realizacije lijekova koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove, JZU UKC Tuzla je vršio redovno izvještavanje u skladu sa Konzilijarnim mišljenjima i izvještajima sa klinika u okviru JZU UKC Tuzla.

Ukupni rashodi za Program lijekova koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **1.668.995 KM** što je za **206.005 KM** odnosno **10,99% manje** u odnosu na planirane, a za **148.208 KM** ili **9,75% više** u odnosu na isti period 2021.godine, i čine 5,00% ukupnih rashoda za lijekove.

Prema izvještajima JZU UKC Tuzla u periodu januar-septembar 2022. godine, **601 osigurano lice je primilo 2.431 terapiju** lijekova koji se apliciraju u okviru i pod nadzorom bolničke zdravstvene zaštite.

Planirana sredstva za Program lijekova za pedijatrijsku populaciju koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove u periodu januar-septembar 2022. godini iznose 150.000 KM.

Ministarstvo zdravstva TK je Odlukom²⁰ odobrilo Program lijekova za pedijatrijsku populaciju koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove, a Odlukom²¹ odobrilo Operativne programe i doktrinarnu pristupe za svaki pojedinačni lijek.

U skladu sa tačkom 2. Odluke²⁰, Operativni programi i doktrinarni pristupi, u skladu sa zdravstvenim potrebama i brojem osiguranih lica, mogu se realizovati u većem obimu i vrijednosti od obima i vrijednosti planiranih u svakom od operativnih programa za navedene lijekove, s tim da ukupna vrijednost ne može biti veća od vrijednosti utvrđene tačkom II Odluke¹⁹.

Odlukom o izmjeni Odluke²², Programu lijekova za pedijatrijsku populaciju je dodato šest lijekova.

Lijekovi za pedijatrijsku populaciju koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove na teret sredstava Zavoda su: tetrakosaktid heksaacetat; dronaza alfa; tobramicin; hidrokiskobalamin; L-metionin; L-karnitin; hidrokortizon; kalcitriol; specijalna mješavina minokselina bez fenilalanina; hijaluronska kiselina; Clobazam; Klonazepam; Betain; Cink sulfat; Fludrocortisone i Vigabatrin.

Ukupni rashodi za Program lijekova za pedijatrijsku populaciju koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove u periodu januar-septembar 2022. godine, ostvareni su u iznosu od **39.482 KM**.

¹⁹ broj: 13/1-33-1213-4/22 od 25.07.2022. godine

²⁰ broj: 13/1-33-528/22 od 19.01.2022. godine

²¹ broj: 13/1-33-528-1/22 od 24.01.2022. godine

²² broj: 13/1-33-528-2/22 od 08.02.2022.godine

Prema izvještajima JZU UKC Tuzla u periodu januar-septembar 2022. godine 15 osiguranih lica primilo je 72 terapije lijekova za pedijatrijsku populaciju koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove.

Rashodi za ampulirane lijekove u skladu sa posebnim operativnim programom u periodu januar-septembar 2022. godine planirani su u iznosu od 108.000 KM za JZU domove zdravlja Čelić, Doboj Istok, Kladanj, Sapna i Teočak. Priznavanje nabavke ampuliranih lijekova navedenim JZU domovima zdravlja vršilo se u skladu sa Odlukom kojom se utvrđuje Lista ampuliranih lijekova koji se primjenjuju zdravstvenim ustanovama primarne zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona²³, donesenom od strane Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona.

Rashodi za ampulirane lijekove u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **88.524 KM** što je za **18,03% manje** od planiranih i čine **0,27%** ukupnih rashoda za lijekove. Sredstva za program ampuliranih lijekova su doznačavana u skladu sa izvještajima domova zdravlja o nabavci ampuliranih lijekova koji su redovno dostavljani.

Zavod za javno zdravstvo TK je dostavio Program imunizacije i imunoprofilakse u Tuzlanskom kantonu za 2022. godinu²⁴. U izvještajnom periodu nije bilo realizacije navedenog programa.

Ministarstvo zdravstva TK dostavilo je Odluku o utvrđivanju postupka i načina realizacije dijela programa imunizacije i imunoprofilakse u Tuzlanskom kantonu za sezonu 2022/2023. godinu – Programa vakcinacije stanovništva protiv sezonske gripe, te vakcine i imunoprofilakse koje se odnose na antirabičnu vakcinu i antiviperini serum, na području Tuzlanskog kantona za sezonu 2022/2023. godine broj²⁵. Tačkom 6. iste definisano je da će sredstva za nabavku vakcina osigurati Zavod zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona.

Zavod za javno zdravstvo TK je²⁶ dostavio je okvirne cijene za vakcine protiv sezonske gripe, antirabične vakcine i antiviperinum serum za 2022. godinu.

U skladu sa navedenim dokumentima, Upravni odbor Zavoda donio je Odluku o izdvajanju sredstava za Program vakcina²⁷.

Planirana sredstva za Program vakcina za 2022. godinu iznose od 143.500 KM, a u izvještajnom periodu nije bilo realizacije istog.

Ministarstvo zdravstva Tuzlanskog kantona je na prijedlog UKC-a Tuzla utvrdilo poseban Program Specijalne hrane za 2022.godinu²⁸, koji sadrži vrste specijalne hrane koje se mogu sufinansirati iz sredstava Zavoda, broj lica i visinu sredstava za sufinansiranje pojedine vrste specijalne hrane i Doktrinarne pristupe za korištenje specijalne hrane. Vrste specijalne dječije hrane koje se sufinansiraju iz sredstava Zavoda u 2022. godini su: specijalna mješavina aminokiselina bez fenilalanina, mliječna formula bez laktoze sa srednjelančanim trigliceridima, visokoenergetski pripravci za enteralnu ishranu, visokoenergetska mliječna formula za prijevremeno rođenu novorođenčad i djecu niske porođajne mase, hrana koja sadrži bezglutensko brašno, hipoalergena adaptirana mliječna formula, mliječna formula sa niskolančanim masnim kiselinama, visokoenergetske emulzije srednje lančanih triglicerida, specijalna dječija hrana za hronične plućne bolesnike, specijalni dodatak prehrani betain, specijalni dodatak prehrani L-CARNITIN, mliječne formule srednje lančanih triglicerida, specijalni dodatak prehrani Methionin, specijalna hipoproteinemijska formula i primjena specijalnih dodataka prehrani – MALTODEXTRIN.

Rashodi za specijalnu hranu u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **123.277 KM**, što je za **14,15% više** od planiranih i čine **0,37%** ukupnih rashoda za lijekove. Program specijalne hrane se realizovao u skladu sa Doktrinarnim pristupom.

²³ Odluka broj: 13/1-37-6653-1/16 od 07.03.2016. godine

²⁴ Akt broj: 06-133-4/22 od 11.02.2022.godine

²⁵ 13/1-33-9831-22 od 27.04.2022. godine

²⁶ akto broj: 6-133-11/22 od 23.05.2022. godine

²⁷ Odluka broj: 01-04-3-12-7/22 od 31.05.2022.godine

²⁸ Broj: 13/1-33-1215/22 od 24.01.2022.godine, broj:13/1-33-1215-1/22 od 09.03.2022.godine i broj: 13/1-33-1215-2/22 od 14.03.2022.godine

Pravo na specijalnu hranu na osnovu podnesenih zahtjeva, u izvještajnom periodu osigurana lica ostvarivala su u kontinuitetu.

Prioritetnim programom lijekova koji se koriste u **terapiji bola** na području Tuzlanskog kantona²⁹ (u daljem tekstu: Prioritetni program lijekova) utvrđeni su lijekovi koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona kao i operativni programi propisivanja navedenih lijekova.

Rashodi za **Program lijekova koji se koriste u terapiji bola** u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **105.759 KM** što je za **5,99%** manje od planiranih i čine **0,32%** ukupnih rashoda za lijekove.

Od ukupnih rashoda za Program lijekova koji se koriste u terapiji bola u periodu januar-septembar 2022. godine, 30.389 KM ili 28,73% odnosi se na lijekove koji se koriste u terapiji boli, a 75.370 KM ili 71,27% odnosi se na nutritivne preparate.

3. Farmaceutske usluge

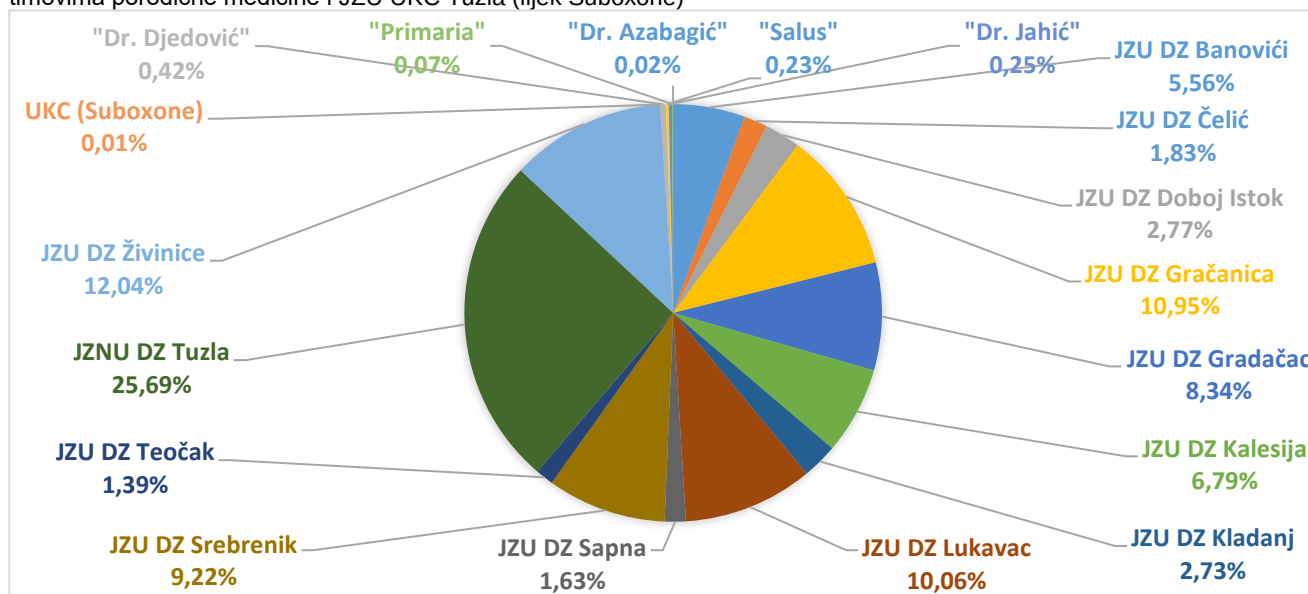
Apotekarska djelatnost organizovana je kroz mrežu javnih i privatnih apotekarskih ustanova na području Tuzlanskog kantona.

Finansiranje farmaceutskih – apotekarskih usluga vršio se na osnovu broja pruženih usluga – realizovanih recepata distribucijom lijekova sa esencijalne liste, u skladu sa uspostavljenim ugovornim odnosima. Za 2022. godinu obračun naknade za farmaceutske usluge po receptu utvrđen je u iznosu od 1,50 KM (vrijednost sa PDV-om) po jedinici usluge³⁰.

Rashodi za finansiranje farmaceutskih usluga u periodu januar-septembar 2022. godine realizovani su u iznosu od **3.126.271 KM**, a odnose se na realizaciju recepata za lijekove sa Liste lijekova i lijekove koji se koriste u terapiji bola.

U ugovornim apotekama je u periodu januar-septembar 2022. godine realizovano **2.083.842** recepta za lijekove sa Liste lijekova i **1.563** recepta za terapiju bola. Najveći broj realizovanih recepata za lijekove sa Liste lijekova odnosi se na JZNU DZ Tuzla, u kojem je propisano **535.381** recept, što je **25,69%** ukupno propisanih recepata za lijekove sa Liste lijekova na području Tuzlanskog kantona, što ilustruju sljedeći podaci:

Grafikon 4. Realizacija recepata za lijekove sa Liste lijekova po opštinama/gradovima – JZU/JZNU DZ, ugovornim privatnim timovima porodične medicine i JZU UKC Tuzla (liječ Suboxone)

²⁹ Akt broj: 13/1-33-530/22 od 24.01.2022. godine i broj: 13/1-33-530-1/22 od 08.02.2022. godine

³⁰ Odluka broj: 05-04-3-1-20-8/21- SF/JH od 01.12.2021.godine

4. Poduzete mjere

- Zavod je u periodu januar-septembar 2022.godine provodio redovnu kontrolu ispravnosti faktura i recepata kao i evidencije o propisanim i izdatim lijekovima, te je pregled potrošnje lijekova po ovlaštenim ljekarima na mjesečnoj osnovi dostavljao ugovornim zdravstvenim ustanovama čiji su ljekari ovlašteni za propisivanje lijekova, Zavodu za javno zdravstvo TK i Ministarstvu zdravstva TK.
- Na osnovu člana 32. Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade lijekova u FBiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova³¹ i člana 12. Statuta Zavoda, donesena je Odluka o imenovanju Komisije za kontrolu i praćenje propisivanja lijekova na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona.
- U izvještajnom periodu započeta je implementacija e-recepta, izvršena je edukacija izabranih doktora i ugovornih apoteka, te se krenulo sa realizacijom recepata kroz novi sistem. Prvi efekti mogućnosti praćenja propisivanja i izdavanja lijekova u stvarnom vremenu očekuju se u posljednjem kvartalu 2022.godine, dok se puni efekti mogu očekivati u 2023. godini. Međutim, već u mjesecu septembru 2022.godine osjetan je uticaj uvođenja e-recepta, s tim da, kako je i očekivano nije došlo do rasta potrošnje lijekova, ali se povećao broj realizovanih recepata, što ukazuje na činjenicu da osigurana lica nesmetano ostvaruju svoja prava na mjesečnom nivou, bez bespotrebnog gomilanja zaliha lijekova, koje je bilo moguće zbog prakse ljekara da na jednom receptu propisuju višemjesečne doze lijekova (kao maksimalne doze). Ograničenje vremenske dostatnosti terapije omogućava da osigurana lica imaju dovoljne mjesečne količine propisanih lijekova u skladu sa preporučenim doziranjem.
- Cilj uvođenja e-recepta je bio da se stari način propisivanja lijekova putem recepata, zamijeni modernim, elektronskim pristupom propisivanja, izdavanja i kontrole propisivanja lijekova. Osigurana lica će uvođenjem e-recepta osjetiti velike benefite, polazeći od činjenice da neće morati ići ljekarima po redovnu terapiju, već će se redovne terapije propisivati na e-receptu, e-recepti postaju vidljivi, momentom propisivanja, svim ugovornim apotekama, a pacijenti mogu iste realizovati u bilo kojoj ugovornoj apoteci po vlastitom izboru.
- Komisija je u izvještajnom periodu vršila preventivne nadzore u JZU domovima zdravlja Banovići, Doboj Istok, Gradačac, Kalesija, Kladanj, Srebrenik i Tuzla, kojim je bilo obuhvaćeno 76 ljekara.

Preventivni nadzori su obuhvatili:

- edukaciju ljekara pri promjeni doktrina za propisivanje lijekova sa Liste lijekova,
 - edukacije novih ljekara za propisivanje lijekova sa Liste lijekova i
 - nadzor nad radom timova ljekara kod kojih su utvrđene nepravilnosti nakon izvršenih kontrola.
- Komisija je u **29** posjeta ugovornim zdravstvenim ustanovama izvršila kontrolu propisivanja kod **55 ovlaštenih ljekara**, tačnije **7.152 zdravstvena kartona** osiguranih lica. U toku izvještajnog perioda izvršeno je umanjeње sredstava za **14** ugovornih zdravstvenih ustanova na ime neopravdanog propisivanja lijekova a po izvještajima Komisije, pri čemu je pregledano ukupno **56.819 recepata**, od čega je **2.033** pregledanih recepata odnosno **3,58%** neopravdano propisano u iznosu **45.792 KM**.
 - Kontrolom izdatih recepata, neposrednim uvidom u kartone osiguranih lica uočene su brojne nepravilnosti koje su u suprotnosti sa važećim propisima o propisivanju lijekova sa Pozitivne liste lijekova Tuzlanskog kantona, a odnose se na:
 - nepravilno i nečitko vođenje medicinske dokumentacije (nema evidencije o posjeti izabranom ljekaru niti nalaza sa preporučenom terapijom, recepti se propisuju bez označenog dana propisivanja, broja izdatih pakovanja, trajanja terapije...);
 - ordiniranu terapiju koja nije evidentirana u zdravstvenom kartonu pacijenata, iako je ista realizovana što se vidi iz Baze podataka realizovanih recepata ZZO TK;
 - propisivanje lijekova u količini većoj od maksimalne doze;

³¹ "Službene novine FBiH" broj: 45/13 i 7/19

- propisivanje lijekova osiguranicima za vremenski period duži od mjesec dana na pojedinačnom receptu;
 - propisivanje lijekova kao lijekova prvog izbora iako po doktrinarnim pristupima Pozitivne liste lijekova TK to ne mogu biti;
 - propisivanje lijekova nepoštujući kriterije odnosno doktrinarne pristupe Pozitivne liste TK;
 - propisivanje lijekova sa Pozitivne liste lijekova TK na neodgovarajuće dijagnoze;
 - propisivanje terapije bez odgovarajuće medicinske dokumentacije, fizikalnog nalaza, te upisivanje kriterija Pozitivne liste lijekova TK za pojedine lijekove bez ijednog dokaza u zdravstvenom kartonu o istom;
 - propisivanje antibiotika bez pregleda, bez antibiograma, na osnovu telefonskog poziva;
 - propisivanje srednje jakih i jakih analgetika kao hronična terapija;
 - propisivanje reumatološke i inhalatorne terapije bez redovnih kontrolnih nalaza denzitometrije i spirometrije.
- Komisija je sačinila i prijedlog mjera za poboljšanje propisivačke prakse i to:
- da svaka od ugovornih zdravstvenih ustanova formira interne komisije koje bi vršile kontrolu propisivanja lijekova i primjene doktrinarnih pristupa navedenih u važećoj Listi lijekova Tuzlanskog kantona, te davale preporuke za poboljšanje propisivačke prakse;
 - da ovlašteni ljekari propisuju maksimalnu mjesečnu dozu na jedan recept, vodeći računa o broju tableta u jednom pakovanju kao i eventualnom višku tableta (broj tableta u pakovanju veći od mjesečno potrebne doze) prilikom narednog propisivanja lijeka. Također, da ovlašteni ljekari u skladu sa dobrom propisivačkom praksom, hroničnim pacijentima propisuju samo pakovanja sa većim brojem tableta, koja su ekonomski povoljnija;
 - da se recept za lijekove sa Liste lijekova popunjava u skladu sa Uputstvom o načinu upisivanja podataka u obrazac recepta broj: 13/1-37-015982-1/14 od 07.07.2014. godine i Pravilnikom o uslovima za propisivanje i izdavanje lijekova u prometu na malo („Službene novine FBiH“ broj: 42/11, 64/11 i 82/11), a naročito u dijelu „redni broj lijeka sa Liste lijekova“ i „naziv, oblik, jačina, pakovanje i količina lijeka i način upotrebe“ a kako bi se eliminisale greške koje mogu da se jave prilikom izdavanja lijeka u ugovornoj apoteci;
 - da se i u narednom periodu nastavi i dalje kontrola propisivanja lijekova kod ovlašćenih ljekara kao i iniciranja od strane specijalista sekundarnog i tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite;
 - da se medicinska dokumentacija vodi, u skladu sa Zakonom o evidencijama u oblasti zdravstva ("Službene novine Federacije BiH", broj 37/12), odnosno da se u zdravstveni karton evidentira klinički nalaz, decidna dijagnoza (bilo radna ili konačna), kao i odgovarajuća šifra bolesti po zadnjoj Međunarodnoj klasifikaciji bolesti, povreda i uzroka smrti –deseta revizija;
 - da se propisuju lijekovi koji su farmakoekonomski opravdani (Racionalna upotreba lijekova podrazumijeva da pacijent primi odgovarajući lijek prema njegovim kliničkim potrebama, u dozi koja je usklađena sa njegovim individualnim potrebama, dovoljno dugo i da pacijent i društvo zato plate što je moguće nižu cijenu (WHO1985);
 - da ovlašteni ljekari za iniciranje sekundarnog i tercijarnog nivoa postupaju po uputstvu Ministarstva zdravstva Tuzlanskog kantona u vezi preporuke isključivo po generičkim nazivima lijeka;
 - da se ugovorne apoteke upozore na obaveznost izdavanja lijeka koji je napisan na receptu odnosno da nije dozvoljeno da vrše zamjenu lijeka u okviru iste generičke grupe.
- U kontinuitetu je vršena kontrola propisivanja i potrošnje lijeka Suboxone LVA koji se koristi za liječenje bolesti ovisnosti. Doktrinarnim pristupom za navedeni lijek je predviđeno da liječenje traje 36 mjeseci, od toga 24 mjeseca na 8 mg, 6 mjeseci na 6 mg i 6 mjeseci na 4 mg. Produženje liječenja može trajati još godinu dana na 2 mg odlukom Konzilija Klinike za psihijatriju.

5. Zaključci

- Ukupni rashodi za **program lijekova** u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **33.389.700 KM**, što je za **1.122.675 KM** ili za **3,25% manje** u odnosu na planirane, a za **3,42% više** u odnosu na isti period 2021. godine.
- Rashodi za lijekove **sa Liste lijekova** u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **31.363.662 KM**, što je za **687.588 KM** ili **2,15% manje** u odnosu na planirane, a za **801.310 KM** ili **2,62% više** u odnosu na isti period 2021. godine i čine **93,93%** ukupnih rashoda za lijekove.
- Rashodi za **lijeckove sa Liste lijekova koji se 100% finansiraju** na teret sredstava Zavoda u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **31.034.936 KM** što je za **695.801 KM** ili **2,19% manje** u odnosu na planirane, a za **789.424 KM** ili **2,61% više** u odnosu na ostvarene u istom periodu 2021. godine i čine **98,95%** rashoda za lijekove sa Liste lijekova.
- Rashodi za **lijeckove sa Liste lijekova sa učešćem osiguranih lica** u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **328.726 KM** što je za **8.213 KM** ili **2,56% više** u odnosu na planirane, a za **11.885 KM** ili **3,75% više** u odnosu na ostvarene u istom periodu 2021. godine i čine **1,05%** rashoda za lijekove sa Liste lijekova.
- Rashodi za Ostale lijekove u periodu januar-septembar 2022. godine ostvareni su u iznosu od **2.026.038 KM** što je za **435.087 KM** ili **17,68% manje** u odnosu na planirane, a za **301.412 KM** ili **17,48% više** u odnosu na isti period 2021. godine i čine **6,07%** ukupnih rashoda za lijekove.
- Rashodi za finansiranje farmaceutskih usluga u periodu januar-septembar 2022. godine realizovani su u iznosu od **3.126.271 KM**, a odnose se na realizaciju recepata za lijekove sa Liste lijekova i lijekove koji se koriste u terapiji bola.
- Na web stranici Zavoda (www.zzotk.ba) javnosti su dostupni ažurni podaci o:
 - Pozitivnoj listi lijekova Tuzlanskog kantona,
 - Programu lijekova koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove i Operativni programi i doktrinarni pristupi za svaki pojedinačni lijek,
 - Programu lijekova za pedijatrijsku populaciju koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove i Operativni programe i doktrinarni pristupe za svaki pojedinačni lijek,
 - Programu Specijalne hrane koji sadrži vrste specijalne hrane koje se mogu sufinansirati iz sredstava Zavoda i Doktrinarni pristup,
 - Prioritetnom programu lijekova koji se koriste u terapiji bola na području Tuzlanskog kantona,
 - Pregled ugovornih apoteka kao i ljekara ovlaštenih za propisivanje lijekova sa Pozitivne liste lijekova Tuzlanskog kantona i pregled ovlaštenih ljekara sa šiframa za indiciranje i
 - Izvještaji o izvršenju Programa lijekova.

Broj: 01-11-1-441-3-2/22
Tuzla, 31.10.2022.godine

DIREKTOR

mr. Denis Husić, dipl.pravnik

6. Zakonski propisi

U redovnim aktivnostima Zavoda u izvještajnom periodu korišteni su zakonski propisi i podzakonski akti iz oblasti zdravstvenog osiguranja, zdravstvene zaštite, budžetskog i finansijskog poslovanja i to:

1. Zakon o zdravstvenom osiguranju ("Službene novine F BiH" broj: 30/97, 7/02, 70/08, 48/11, 36/18 i 61/22)
2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti ("Službene novine F BiH" broj: 46/10 i 75/13)
3. Zakon o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH" broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22)
4. Zakon o lijekovima ("Službene novine F BiH", broj: 109/12)
5. Zakon o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH" broj: 58/08)
6. Zakon o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata ("Službene novine F BiH" broj: 40/10)
7. Zakon o apotekarskoj djelatnosti ("Službene novine F BiH" broj: 40/10)
8. Zakon o upravnom postupku ("Službene novine F BiH" broj: 2/98 i 48/99)
9. Pravilnik o uslovima za propisivanje i izdavanje lijekova u prometu na malo („Službene novine F BiH“ broj: 42/11, 64/11 i 82/11)
10. Pravilnik o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u F BiH, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstava zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine F BiH" broj: 45/13 i 7/19)
11. Uredba o lijekovima koji se finansiraju iz obaveznog osiguranja („Službene novine TK“ broj: 10/22)
12. Finansijski plan Zavoda zdravstvenog osiguranja TK za 2022. godinu („Službene novine TK“ broj: 23/21, 1/22 i 16/22)
13. Odluku o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja F BiH („Službene novine FBiH“ broj: 33/19)
14. Odluka o Listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona („Službene novine TK“ broj: 6/19, 56/19 i 98/19)
15. Odluka o Pozitivnoj listi lijekova Tuzlanskog kantona („Službene novine TK“ broj: 14/19, 1/20, 3/20, 11/20, 12/20, 13/20, 2/21, 10/21, 13/21 i 18/21)
16. Odluka o Pozitivnoj listi lijekova Tuzlanskog kantona („Službene novine TK“ broj: 11/22)

PRILOZI

Rashodi za Program lijekova

Iznosi u KM

Redni broj	Ekonomski kod	O P I S	2021	2022		Indeks		Struktura %		
			januar-septembar							
			Ostvareno	Plan	Ostvareno	5/3	5/4	3	4	5
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	613 421 6	Lijekovi sa Liste lijekova	30.562.352	32.051.250	31.363.662	102,62	97,85	94,66	92,87	93,93
2.	613 421 9	Ostali lijekovi	1.724.625	2.461.125	2.026.038	117,48	82,32	5,34	7,13	6,07
UKUPNO			32.286.978	34.512.375	33.389.700	103,42	96,75	100	100	100

Tabela 2.

Rashodi za Program lijekova

Iznosi u KM

Redni broj	Ekonomski kod	Lijekovi	2021	2022		Indeks		Struktura %		
			januar-septembar							
			Ostvareno	Plan	Ostvareno	5/3	5/4	3	4	5
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	613 421 6	Lijekovi sa Liste lijekova	30.562.352	32.051.250	31.363.662	102,62	97,85	94,66	92,87	93,93
2.	613 421 9	Ostali lijekovi	1.724.625	2.461.125	2.026.038	117,48	82,32	5,34	7,13	6,07
2.1.	613 421 91	Lijekovi koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove	1.520.788	1.875.000	1.668.995	109,75	89,01	4,71	5,43	5,00
2.2.	613 421 98	Program lijekova za pedijatrijsku populaciju koji se apliciraju u okviru ili pod nadzorom bolničke zdravstvene ustanove	10.193	150.000	39.482	387,34	26,32	0,03	0,43	0,12
2.3.	613 421 92	Ampulirani lijekovi	73.375	108.000	88.524	120,65	81,97	0,23	0,31	0,27
2.4.	613 421 95	Vakcine		107.625			0,00	0,00	0,31	0,00
2.5.	613 421 94	Specijalna hrana	80.961	108.000	123.277	152,27	114,15	0,25	0,31	0,37
2.6.	613 421 96	Program lijekova koji se koristi u terapiji bola	39.309	112.500	105.759	269,05	94,01	0,12	0,33	0,32
UKUPNO			32.286.978	34.512.375	33.389.700	103,42	96,75	100	100	100

Rashodi za Program lijekova sa Liste lijekova po ATC klasifikaciji

Iznosi u KM

Redni broj	Šifra ATC	Naziv grupe lijekova	januar-septembar 2022.godine			Struktura %	
			Broj recepata	Ukupno	Na teret Zavoda	3	5
0	1	2	3	4	5	6	7
1	A02	LIJEKOVI ZA BOLESTI KOJE SU IZAZVANE POREMEĆAJEM ACIDITETA	15.232	103.477	103.477	0,73	0,33
2	A03	LIJEKOVI KOJI REGULIŠU GASTROINTESTINALNE POREMEĆAJE	2.384	16.215	16.215	0,11	0,05
3	A06	LAKSATIVI	273	3.118	3.118	0,01	0,01
4	A07	ANTIDIJAROICI I INTESTINALNI/ANTIINFektivni LIJEKOVI	10.594	531.361	531.361	0,51	1,69
5	A09	DIGESTIVI, UKLJUČUJUĆI ENZIME	440	30.217	30.217	0,02	0,10
6	A10	ANTIHIPERGLIKEMICI (LIJEKOVI ZA LIJEČENJE DIJABETESA)	302.504	8.670.029	8.670.029	14,52	27,64
7	A11	VITAMINI	480	19.068	14.748	0,02	0,05
8	A12	MINERALI	2.705	13.427	13.427	0,13	0,04
9	B01	ANTITROMBOTIČKA SREDSTVA (ANTIKOAGULANSI)	15.077	1.034.113	339.473	0,72	1,08
10	B03	ANTIANEMICI (LIJEKOVI ZA LIJEČENJE ANEMIJE)	18.514	213.368	213.368	0,89	0,68
11	C01	TERAPIJA BOLESTI SRCA	59.222	669.970	669.970	2,84	2,14
12	C02	ANTIHIPERTENZIVI	32.613	202.961	202.961	1,57	0,65
13	C03	DIURETICI	69.767	366.665	366.665	3,35	1,17
14	C07	BLOKATORI BETA-ADRENERGIČKIH RECEPTORA	219.990	1.841.168	1.841.168	10,56	5,87
15	C08	BLOKATORI KALCIJUMSKIH KANALA	174.461	1.203.470	1.203.470	8,37	3,84
16	C09	LIJEKOVI KOJI DJELUJU NA RENIN-ANGIOTENZIN SISTEM	487.189	6.388.069	6.295.310	23,38	20,07
17	C10	SREDSTVA KOJA SMANJUJU LIPIDE U SERUMU (HIPOLIPEMICI)	293	2.381	2.381	0,01	0,01
18	D06	ANTIBIOTICI I HEMIOTERAPEUTICI ZA DERMATOLOŠKU PRIMJENU	1.195	12.681	12.681	0,06	0,04
19	D07	KORTIKOSTEROIDI, DERMATOLOŠKI PREPARATI	11.595	98.104	98.104	0,56	0,31
20	G01	GINEKOLOŠKI ANTIINFektivni I ANTISEPTICI	564	2.394	2.394	0,03	0,01
21	G02	OSTALI GINEKOLOŠKI LIJEKOVI	2	8	8	0,00	0,00
22	G03	POLNI HORMONI I MODULATORI GENITALNOG SISTEMA	5.927	224.620	224.620	0,28	0,72
23	G04	UROLOŠKI LIJEKOVI	39.528	335.515	335.515	1,90	1,07
24	H01	HORMONI HIPOFIZE I HIPOTALAMUSA I ANALOZI	210	33.755	33.755	0,01	0,11
25	H02	KORTIKOSTEROIDI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	3.733	27.249	27.249	0,18	0,09
26	H03	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE BOLESTI TIROIDEJE (ŠTITNE ŽLIJEZDE)	25.453	129.827	129.827	1,22	0,41
27	J01	ANTIBAKTERIJSKI LIJEKOVI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	76.550	746.955	735.181	3,67	2,34
28	J02	ANTIMIKOTICI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	479	10.952	10.952	0,02	0,03
29	J05	ANTIVIRUSNI LIJEKOVI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	1.089	32.812	32.812	0,05	0,10
30	L04	IMUNOSUPRESIVI	4.173	285.623	285.623	0,20	0,91
31	M01	ANTIINFLAMATORNI I ANTIREUMATSKI LIJEKOVI	52.417	388.593	388.593	2,52	1,24
32	M04	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE GIHTA	1.927	15.720	15.720	0,09	0,05
33	M05	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE OBOLJENJA KOSTIJU	12.365	206.398	206.398	0,59	0,66
34	N02	ANALGETICI	13.265	197.184	197.184	0,64	0,63
35	N03	ANTIEPILEPTICI	35.446	878.302	878.302	1,70	2,80
36	N04	ANTIPARKINSONICI	9.556	266.356	248.318	0,46	0,79
37	N05	PSIHOLEPTICI	88.518	1.428.575	1.428.575	4,25	4,55
38	N06	PSIHOANALEPTICI	153.718	2.139.920	2.139.920	7,38	6,82
39	N07	OSTALI LIJEKOVI KOJI DJELUJU NA NERVNI SISTEM	2.828	63.157	63.157	0,14	0,20
40	R01	NAZALNI PREPARATI (LIJEKOVI ZA LIJEČENJE BOLESTI SLUZNICE NOSA)	1.192	35.251	17.625	0,06	0,06
41	R03	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE OPSTRUKTIVNIH PLUĆNIH BOLESTI	100.351	3.117.321	3.117.321	4,82	9,94
42	R05	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE KAŠLJA I PREHLADE	1.564	10.184	10.184	0,08	0,03
43	R06	ANTIHISTAMINICI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	2.705	12.979	12.979	0,13	0,04
44	S01	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE BOLESTI OKA	25.754	219.597	191.285	1,24	0,61
korekcija				2.023	2.023		0,01
UKUPNO			2.083.842	32.231.130	31.363.662	100,00	100,00

Uporedni pregled rashoda za Program lijekova sa Liste lijekova po ATC klasifikaciji za period januar-septembar 2021. i 2022. godine

Iznosi u KM

Redni broj	Šifra ATC	Naziv grupe lijekova	januar-septembar 2021.godine			januar-septembar 2022.godine			Indeks		
			Broj recepata	Vrijednost		Broj recepata	Vrijednost		6/3	7/4	8/5
				Ukupno	Na teret Zavoda		Ukupno	Na teret Zavoda			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	A02	LIJEKOVI ZA BOLESTI KOJE SU IZAZVANE POREMEĆAJEM ACIDITETA	13.907	94.312	94.312	15.232	103.477	103.477	109,53	109,72	109,72
2	A03	LIJEKOVI KOJI REGULIŠU GASTROINTESTINALNE POREMEĆAJE	2.123	16.511	16.511	2.384	16.215	16.215	112,29	98,21	98,21
3	A06	LAKSATIVI	188	2.180	2.180	273	3.118	3.118	145,21	143,05	143,05
4	A07	ANTIDIJAROICI I INTESTINALNI/ANTIINFJEKTIVNI LIJEKOVI	10.721	529.182	529.182	10.594	531.361	531.361	98,82	100,41	100,41
5	A09	DIGESTIVI, UKLUČUJUĆI ENZIME	391	27.356	27.356	440	30.217	30.217	112,53	110,46	110,46
6	A10	ANTIHIPERGLIKEMICI (LIJEKOVI ZA LIJEČENJE DIJABETESA)	290.189	8.146.902	8.146.902	302.504	8.670.029	8.670.029	104,24	106,42	106,42
7	A11	VITAMINI	324	12.651	6.317	480	19.068	14.748	148,15	150,72	233,47
8	A12	MINERALI	1.872	9.816	9.816	2.705	13.427	13.427	144,50	136,80	136,80
9	B01	ANTITROMBOTIČKA SREDSTVA (ANTIKOAGULANSI)	13.797	1.039.116	329.099	15.077	1.034.113	339.473	109,28	99,52	103,15
10	B03	ANTIANEMICI (LIJEKOVI ZA LIJEČENJE ANEMIJE)	16.588	192.979	192.979	18.514	213.368	213.368	111,61	110,57	110,57
11	C01	TERAPIJA BOLESTI SRCA	58.050	662.902	662.902	59.222	669.970	669.970	102,02	101,07	101,07
12	C02	ANTIHIPERTENZIVI	32.325	203.693	203.693	32.613	202.961	202.961	100,89	99,64	99,64
13	C03	DIURETICI	60.025	331.024	331.024	69.767	366.665	366.665	116,23	110,77	110,77
14	C07	BLOKATORI BETA-ADRENERGIČKIH RECEPTORA	208.001	1.797.061	1.797.061	219.990	1.841.168	1.841.168	105,76	102,45	102,45
15	C08	BLOKATORI KALCIJUMSKIH KANALA	165.859	1.190.117	1.190.117	174.461	1.203.470	1.203.470	105,19	101,12	101,12
16	C09	LIJEKOVI KOJI DJELUJU NA RENIN-ANGIOTENZIN SISTEM	483.087	6.363.414	6.258.705	487.189	6.388.069	6.295.310	100,85	100,39	100,58
17	C10	SREDSTVA KOJA SMANJUJU LIPIDE U SERUMU (HIPOLIPEMICI)	318	3.026	3.026	293	2.381	2.381	92,14	78,69	78,69
18	D06	ANTIBIOTICI I HEMIOTERAPEUTICI ZA DERMATOLOŠKU PRIMJENU	1.100	11.708	11.708	1.195	12.681	12.681	108,64	108,30	108,30
19	D07	KORTIKOSTEROIDI, DERMATOLOŠKI PREPARATI	10.696	92.736	92.736	11.595	98.104	98.104	108,41	105,79	105,79
20	G01	GINEKOLOŠKI ANTIINFJEKTIVI I ANTISEPTICI	325	1.403	1.403	564	2.394	2.394	173,54	170,66	170,66
21	G02	OSTALI GINEKOLOŠKI LIJEKOVI	16	61	61	2	8	8	12,50	12,50	12,50
22	G03	POLNI HORMONI I MODULATORI GENITALNOG SISTEMA	5.410	207.602	207.602	5.927	224.620	224.620	109,56	108,20	108,20
23	G04	UROLOŠKI LIJEKOVI	39.054	343.864	343.864	39.528	335.515	335.515	101,21	97,57	97,57
24	H01	HORMONI HIPOFIZE I HIPOTALAMUSA I ANALOZI	230	37.083	37.083	210	33.755	33.755	91,30	91,02	91,02
25	H02	KORTIKOSTEROIDI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	3.414	24.883	24.883	3.733	27.249	27.249	109,34	109,51	109,51
26	H03	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE BOLESTI TIREOIDEJE (ŠTITNE ŽLIJEZDE)	23.120	118.914	118.914	25.453	129.827	129.827	110,09	109,18	109,18
27	J01	ANTIBAKTERIJSKI LIJEKOVI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	66.114	665.181	629.162	76.550	746.955	735.181	115,78	112,29	116,85
28	J02	ANTIMIKOTICI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	422	9.567	9.567	479	10.952	10.952	113,51	114,48	114,48
29	J05	ANTIVIRUSNI LIJEKOVI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	900	27.258	27.258	1.089	32.812	32.812	121,00	120,37	120,37
30	L04	IMUNOSUPRESIVI	4.153	301.275	301.275	4.173	285.623	285.623	100,48	94,80	94,80
31	M01	ANTIINFLAMATORNI I ANTIREUMATSKI LIJEKOVI	47.884	353.178	353.178	52.417	388.593	388.593	109,47	110,03	110,03
32	M04	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE GIHTA	1.652	13.507	13.507	1.927	15.720	15.720	116,65	116,39	116,39
33	M05	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE OBOLJENJA KOSTIJU	12.138	204.610	204.610	12.365	206.398	206.398	101,87	100,87	100,87
34	N02	ANALGETICI	13.460	212.473	212.473	13.265	197.184	197.184	98,55	92,80	92,80
35	N03	ANTIEPILEPTICI	35.659	879.112	879.112	35.446	878.302	878.302	99,40	99,91	99,91
36	N04	ANTIPARKINSONICI	9.060	249.208	236.670	9.556	266.356	248.318	105,47	106,88	104,92
37	N05	PSIHOLEPTICI	87.637	1.440.912	1.440.125	88.518	1.428.575	1.428.575	101,01	99,14	99,20
38	N06	PSIHOANALEPTICI	147.312	2.098.514	2.098.514	153.718	2.139.920	2.139.920	104,35	101,97	101,97
39	N07	OSTALI LIJEKOVI KOJI DJELUJU NA NERVNI SISTEM	1.779	54.935	54.935	2.828	63.157	63.157	158,97	114,97	114,97
40	R01	NAZALNI PREPARATI (LIJEKOVI ZA LIJEČENJE BOLESTI SLUZNICE NOSA)	749	22.169	11.075	1.192	35.251	17.625	159,15	159,01	159,15
41	R03	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE OPSTRUKTIVNIH PLUĆNIH BOLESTI	101.151	3.189.937	3.189.937	100.351	3.117.321	3.117.321	99,21	97,72	97,72
42	R05	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE KAŠLJA I PREHLADE	1.040	7.053	7.053	1.564	10.184	10.184	150,38	144,40	144,40
43	R06	ANTIISTAMINICI ZA SISTEMSKU PRIMJENU	2.855	14.085	14.085	2.705	12.979	12.979	94,75	92,15	92,15
44	S01	LIJEKOVI ZA LIJEČENJE BOLESTI OKA	26.819	261.961	240.382	25.754	219.597	191.285	96,03	83,83	79,58
UKUPNO			2.001.914	31.465.430	30.562.352	2.083.842	32.229.108	31.361.639	104,09	102,43	102,62
korekcija							2.023	2.023			
UKUPNO			2.001.914	31.465.430	30.562.352	2.083.842	32.231.130	31.363.662	104,09	102,43	102,62

Rashodi za Program farmaceutskih usluga

Iznosi u KM

Red. br.	Naziv i sjedište apoteke		januar-septembar 2022.godine			Struktura		
			Broj obrađenih recepata	Vrijednost lijekova		%		
				ukupno	na teret Zavoda	2	3	4
0	1		2	3	4	5	6	7
	Javne zdravstvene ustanove		373.311	5.433.552	5.313.476	17,91	16,86	16,94
1	Gradske apoteke	GRAČANICA	101.653	1.297.021	1.278.064	4,88	4,02	4,07
2	Gradska apoteka	GRADAČAC	36.106	487.297	474.323	1,73	1,51	1,51
3	Gradske apoteke	SREBRENİK	64.869	921.672	905.067	3,11	2,86	2,89
4	Gradske apoteke	TUZLA	170.683	2.727.562	2.656.023	8,19	8,46	8,47
	Privatne zdravstvene ustanove		1.515.275	23.763.562	23.102.678	72,72	73,73	73,66
1	PZU Apoteka MEDEX-PHARM	BANOVIČI	239.394	3.436.700	3.355.341	11,49	10,66	10,70
2	PZU Apoteka ROSE PHARM	BANOVIČI	16.469	253.671	245.386	0,79	0,79	0,78
3	PZU Apoteka KOFARM	DOBOJ ISTOK	40.781	584.715	579.418	1,96	1,81	1,85
4	PZU Apoteka LA VITA	GRAČANICA	47.044	605.898	603.139	2,26	1,88	1,92
5	PZU Apoteka FEHEMM	GRAČANICA	57.938	897.132	877.370	2,78	2,78	2,80
6	PZU Apoteka MEDIC LIFE	GRADAČAC	1.245	14.891	14.411	0,06	0,05	0,05
7	PZU Apoteka OS PHARM	KALESİJA	156.169	2.444.614	2.388.601	7,49	7,58	7,62
8	PZU Apoteka ADONIS	LUKAVAC	238.582	3.960.286	3.842.320	11,45	12,29	12,25
9	PZU Apoteka TIGRIS FARM	LUKAVAC	31.538	444.823	432.804	1,51	1,38	1,38
10	PZU Apoteka DURFARM	SAPNA	92.024	1.360.125	1.337.987	4,42	4,22	4,27
11	PZU Apoteka ALMA	TUZLA	12.228	191.475	179.490	0,59	0,59	0,57
12	PZU Apoteka EUROFARM EDAL	TUZLA	12.718	192.451	185.306	0,61	0,60	0,59
13	PZU Apoteka IBN SINA	TUZLA	443.578	7.461.357	7.195.209	21,29	23,15	22,94
14	PZU Apoteka PHARMACOM	TUZLA	31.352	479.977	459.817	1,50	1,49	1,47
15	PZU Apoteka HA-PHARM	TUZLA	8.567	138.252	135.015	0,41	0,43	0,43
16	PZU Apoteka BIOPHARM	ŽIVINICE	25.483	365.123	362.206	1,22	1,13	1,15
17	PZU Apoteka ĐULOVIĆ-PHARM	ŽIVINICE	31.820	495.572	482.970	1,53	1,54	1,54
18	PZU Apoteka MEDIFLOR	ŽIVINICE	28.345	436.501	425.889	1,36	1,35	1,36
	Privatne apoteke		195.272	3.032.179	2.945.671	9,37	9,41	9,39
1	Privatna apoteka HANI & EMILI	DOBOJ ISTOK	7.873	104.888	102.634	0,38	0,33	0,33
2	Privatna apoteka ARNIKA	GRAČANICA	33.830	488.603	479.252	1,62	1,52	1,53
3	Privatna apoteka LAMELE	GRAČANICA	2.842	35.394	34.889	0,14	0,11	0,11
4	Privatna apoteka MAHMUTOVAC	GRAČANICA	1.574	21.997	21.795	0,08	0,07	0,07
5	Privatna apoteka FLORIS	GRADAČAC	5.305	82.223	79.525	0,25	0,26	0,25
6	Privatna apoteka LINEA	GRADAČAC	14.079	214.168	204.448	0,68	0,66	0,65
7	Privatna apoteka ENAPHARM	GRADAČAC	9.893	179.689	174.805	0,47	0,56	0,56
8	Privatna apoteka DALIA	GRADAČAC	40	485	485	0,00	0,00	0,00
9	Privatna apoteka NOVA	GRADAČAC	1.824	28.558	28.314	0,09	0,09	0,09
10	Privatna apoteka MUŠKA VODA	KLADANJ	6.323	70.745	68.278	0,30	0,22	0,22
11	Privatna apoteka ALTEA	LUKAVAC	15.153	226.320	217.883	0,73	0,70	0,69
12	Privatna apoteka ELIF PHARM	LUKAVAC	2.935	45.048	43.922	0,14	0,14	0,14
13	Privatna apoteka MENTA	SREBRENİK	6.959	118.454	113.130	0,33	0,37	0,36
14	Privatna apoteka HOGIĆ	SREBRENİK	7.063	123.123	119.576	0,34	0,38	0,38
15	Privatna apoteka JASMINA	SREBRENİK	8.199	154.256	149.037	0,39	0,48	0,48
16	Privatna apoteka MEDLIFE	SREBRENİK	358	7.077	6.721	0,02	0,02	0,02
17	Privatna apoteka ALABAJČI	TUZLA	1.330	35.108	34.936	0,06	0,11	0,11
18	Privatna apoteka A-PHARM	TUZLA	3.142	40.760	39.980	0,15	0,13	0,13
19	Privatna apoteka LIJEK	TUZLA	6.958	113.295	107.892	0,33	0,35	0,34
20	Privatna apoteka STARI GRAD	TUZLA	1.924	29.061	26.398	0,09	0,09	0,08
21	Privatna apoteka SOLANA	TUZLA	6.543	108.414	104.319	0,31	0,34	0,33
22	Privatna apoteka AMICA	TUZLA	8.383	114.939	112.852	0,40	0,36	0,36
23	Privatna apoteka MUTAPČIĆ	SREBRENİK	2.145	39.572	38.396	0,10	0,12	0,12
24	Privatna apoteka VIVA-PHARM	TUZLA	1.626	28.376	26.939	0,08	0,09	0,09
25	Privatna apoteka BLINK	TUZLA	248	4.494	4.292	0,01	0,01	0,01
26	Privatna apoteka BLINK DUO	TUZLA	1.551	30.047	28.220	0,07	0,09	0,09
27	Privatna apoteka MEDICA	ŽIVINICE	8.789	143.375	140.715	0,42	0,44	0,45
28	Privatna apoteka HERBA	ŽIVINICE	12.619	198.550	195.480	0,61	0,62	0,62
29	Privatna apoteka BELA	ŽIVINICE	3.022	46.467	44.878	0,15	0,14	0,14
30	Privatna apoteka AS LIVADIĆ	BANOVIČI	3.452	54.156	52.146	0,17	0,17	0,17
31	Privatna apoteka SLATINA	BAŠİGOVCI	1.715	27.466	27.167	0,08	0,09	0,09
32	Privatna apoteka NEOFARM	ŽIVINICE	7.575	117.071	116.368	0,36	0,36	0,37
korekcija			-16	1.837	1.837	0,00	0,01	
UKUPNO			2.083.842	32.231.130	31.363.662	100,00	100	100,00

Rashodi za Program terapije bola

Iznosi u KM

Red. br.	Naziv i sjedište apoteke		januar-septembar 2022.godine		Struktura	
			Broj obrađenih recepata	Vrijednost lijekova na teret Zavoda		
					%	
				3	4	
0	1		2	3	4	5
I Ukupno za Program lijekova koji se koriste u terapiji boli - lijekovi						
1	Gradske apoteke	TUZLA	6	123	0,38	0,12
2	PZU Apoteka MEDEX-PHARM	BANOVIĆI	4	84	0,26	0,08
3	PZU Apoteka IBN SINA	TUZLA	1.412	27.734	90,34	26,22
4	PZU Apoteka PHARMACOM	SAPNA	7	94	0,45	0,09
5	PZU Apoteka OS PHARM	KALESIIJA	124	2.090	7,93	1,98
6	PZU Apoteka FEHEMM	GRAČANICA	1	16	0,06	0,02
7	PZU Apoteka ADONIS	LUKAVAC	9	249	0,58	0,24
UKUPNO			1.563	30.389	100	28,73
I Ukupno za Program lijekova koji se koriste u terapiji boli - nutritivni preparati						
2	PZU Apoteka ALMA	TUZLA		159		0,15
3	PZU Apoteka IBN SINA	TUZLA		53.631		50,71
4	PZU Apoteka PHARMACOM	SAPNA		21.484		20,31
5	PZU Apoteka TIGRIS FARM	LUKAVAC		97		0,09
UKUPNO			1.563	105.759	100	100,00

Rashodi za Program lijekova sa Liste lijekova po JZU za januar-septembar 2022.godine

Red. br.	Naziv zdravstvene ustanove	Broj osiguranih lica*	januar-septembar 2022.godine					Struktura			Indeks
			Plan	Ostvareno		Prosjek po osiguranom licu					
				Broj recepata	Na teret Zavoda	recepata	vrijednosti	2	4	5	5/3
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	JZU DZ Banovići	20.770	1.634.134	115.830	1.669.894	5,58	80,40	5,43	5,56	5,32	102,19
2	JZU DZ Čelić	7.082	587.352	38.029	534.388	5,37	75,46	1,85	1,82	1,70	90,98
3	JZU DZ Doboj Istok	9.602	811.295	57.659	826.083	6,00	86,03	2,51	2,77	2,63	101,82
4	JZU DZ Gračanica	40.859	3.347.659	228.196	3.009.631	5,58	73,66	10,67	10,95	9,60	89,90
5	JZU DZ Gradačac	33.070	2.679.860	173.745	2.543.311	5,25	76,91	8,64	8,34	8,11	94,90
6	JZU DZ Kalesija	25.572	2.087.087	141.431	2.172.979	5,53	84,97	6,68	6,79	6,93	104,12
7	JZU DZ Kladanj	9.707	835.058	56.981	760.801	5,87	78,38	2,54	2,73	2,43	91,11
8	JZU DZ Lukavac	40.881	3.584.371	209.720	3.223.941	5,13	78,86	10,68	10,06	10,28	89,94
9	JZU DZ Sapna	6.226	515.936	33.906	475.682	5,45	76,40	1,63	1,63	1,52	92,20
10	JZU DZ Srebrenik	34.790	2.848.717	192.183	2.922.957	5,52	84,02	9,09	9,22	9,32	102,61
11	JZU DZ Teočak	4.527	387.446	29.021	452.296	6,41	99,91	1,18	1,39	1,44	116,74
12	JZNU DZ Tuzla	94.771	8.155.802	535.381	8.379.817	5,65	88,42	24,76	25,69	26,72	102,75
13	JZU DZ Živinice	49.982	3.986.305	250.828	4.041.255	5,02	80,85	13,06	12,04	12,89	101,38
UKUPNO		377.839	31.461.021	2.062.910	31.013.033	5,46	82,08	98,70	99,00	98,88	98,58
14	Suboxone UKC		60.000	275	18.461				0,01	0,06	30,77
15	Ordinacija porodične medicine "Dr. Djedović"	1.800	184.613	8.668	129.061	4,82	71,70	0,47	0,42	0,41	69,91
16	Privatna ordiinacija opšte medicine "SALUS" - Dr. Almir Azabagić	998	112.173	4.725	82.347	4,73	82,51	0,26	0,23	0,26	73,41
17	Ordinacija porodične medicine "Dr. Jahić"	1.117	122.563	5.303	80.690	4,75	72,24	0,29	0,25	0,26	65,84
18	Ordinacija porodične medicine "PRIMARIA" Tuzla	616	62.952	1.477	26.327	2,40	42,74	0,16	0,07	0,08	41,82
19	Ordinacija porodične medicine "Azabagić" Tuzla	398	41.952	365	6.352	0,92	15,96	0,10	0,02	0,02	15,14
20	Ordinacija porodične medicine "Kočić" Gradačac	61	5.976					0,02	0,00	0,00	0,00
korekcija/knjižne				119	7.390						
UKUPNO		382.829	32.051.250	2.083.842	31.363.662	5,44	81,93	100	100	100	97,85

*broj osiguranih lica na dan 30.09.2022. godine